

Kugler Péter¹

Kína nemzetközi megítélésének változása a Covid-19-járvány során

Changes in the International Perception of China during the COVID-19 Epidemic

Absztrakt

Kína mint nagyhatalom jelentős szerepet tölt be a nemzetközi térben, cselekedeteivel sok szinten hatással van világunkra. A Covid-19-járvány a pandémián túl olyan gazdasági recessziót okozott, amely egy megosztottabb, kevésbé interdependens világot vetít előre. A SentiOne közösségimédia-figyelő platform segítségével a közösségi média és az egyéb online tartalmak kereshetők kulcsszavak alapján – illetve egyes kulcsszavak kizárásával a relevánsabb tartalom megtalálása érdekében –; a kereséssel nyert adatokat elemeztem a SentiOne online beépített elemző modulja segítségével. A SentiOne a PANAS alapján saját maga által fejlesztett szentimentelemző algoritmust alkalmazva méri az egyes média-tartalmak érzelmi töltöttségét, ez alapján pozitív, negatív és semleges lehet egy üzenet, és ezt a hagyományosnak számító hármas skálán összesíti is. Az új hidegháború kérdéskörét is bemutom az egymással szemben álló, USA által vezetett NATO–Quad–AUKUS szövetséget jellemeztem az ellentétes oldalon álló, Kína által vezetett Oroszország és a Sanghaji Együttműködési Szervezet tagjaiból álló szövetséggel együtt. A kibertér mint virtuális világ egyre inkább a hétköznapijaink része, és az életünkre gyakorolt hatása egyre nagyobb, így fontos az itt megjelent tartalmak vizsgálata. Az információs zűrzavar és a posztigazság fogalmainak ismertetésével, illetve az infodémia jelenségének bemutatásával a pandémia egy másik aspektusára is felhívom a figyelmet, amely a kibertérhez kapcsolható. Ismertetem a kínai segélyezési rendszert és a pandémia meghatározó pontjait. Sematikusan bemutatom az adatbányászat módszerét. A közösségi média és az egyéb weboldalak tartalmának elemzésével bebizonyítom az alábbi hipotézisemet: Az AUKUS és a Quad országainak angol nyelvű közösségimédia- és egyéb online felületeken megjelenő tartalmait vizsgálva a Kínai

¹ Nemzeti Közszoigálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, e-mail: kugler.peti@protonmail.com

Kommunista Párt megítélése romlott a járvány során. Megcáfoltam a következő hipotéziseimet: A nyugati közösségi médiában és online felületeken a kínai segélyezés jelentős véleményformáló szerepet töltött be a járvány során. Kína járványkezelésének nemzetközi megítélése a kezdeti negatív időszak után pozitívvá vált.

Kulcsszavak: Kína, szentimentelemzés, Covid–19, nemzetközi kapcsolatok

Abstract

China, as a major power, plays a significant role in the international environment, and its actions influence our world on many levels. Beyond the pandemic, Covid–19 has caused an economic recession that foreshadows a more divided, less interdependent world. Using the SentiOne social media monitoring platform, social media and other online content can be researched by using keywords – or by excluding certain keywords to find more relevant content – I analysed the data obtained from the search using SentiOne's online built-in analytics module. SentiOne uses a proprietary sentiment analysis algorithm based on PANAS to measure the emotional content in each piece of media content, based on whether a message is positive, negative or neutral, and summarizes this on a traditional three-point scale. I have also introduced the new Cold War issue, characterising the opposing US-led NATO-Quad-AUKUS alliance, along with the opposing China-led Russia and the Shanghai Cooperation Organisation alliance. As cyberspace as a virtual world becomes increasingly embedded in our everyday lives and its impact on our lives grows, it is important to examine the content that is published there. By introducing the concepts of information disorder and post-truth, and the phenomenon of infodemic, I also draw attention to another aspect of the pandemic that can be linked to cyberspace. I have described the Chinese humanitarian aid system and the defining points of the pandemic. I have schematically presented the data mining method. In my thesis, by analyzing the content of social media and other websites, I proved my hypothesis: examining the content of English-language social media and other online platforms in the AUKUS and Quad countries, the perception of the Chinese Communist Party deteriorated during the pandemic. My hypothesis was disproved: in Western social media and online platforms, Chinese humanitarian aid played a significant opinion-shaping role during the epidemic. The international perception of China's handling of the epidemic has turned positive after an initial negative period.

Keywords: China, sentiment analysis, Covid–19, international relations

Bevezetés

A Kínai Népköztársaság (KNK) napjainkra gazdasági, politikai és katonai nagyhatalommá vált.

A Wallerstein-féle világrendszer-elemzés kategóriáit figyelembe véve Kína mostanra a perifériáról a félperifériára jutott, és jó úton halad afelé, hogy vagy csatlakozzon a centrumhoz, vagy új centrummá váljon. Ennek egyik leglátványosabb jele, hogy rendelkezik az élen járó (*cutting edge*) technológiákkal. Néhány példa e technológiákra:

5G-hálózatok, mesterséges intelligencia, robotika, űrtechnológia – ezekben vagy élen járónak mondható, vagy alig van lemaradva a centrumtól. A másik az Övezet és Út kezdeményezés (Belt and Road Initiative, BRI, régebbi nevén Egy Övezet egy Út, angolul One Belt, One Road), amely mind geopolitikailag, mind gazdaságilag nagy hatású lehet. A BRI kulcsa a konnektivitás, a projektek megvalósulása esetén Kína centrummá válik majd.²

Gazdaságát nézve elmondható, hogy a világ egyik vezető gazdasága, a nominális GDP-t tekintve az Amerikai Egyesült Államok után a második legnagyobb gazdaság, és a különbség csökkenő tendenciát mutat. Vásárlóerő-paritáson számolva ugyanakkor már 2014-ben a világ legnagyobb gazdaságává lépett elő.³

Politikai jelentőségének alátámasztására – a teljesség igénye nélkül – a KNK az alábbi fontos nemzetközi szervezetek és multilaterális fórumok aktív szereplője: az ENSZ Biztonsági Tanács állandó tagja; tagja még továbbá az Ázsiai és Csendes-óceáni Gazdasági Együttműködésnek (Asia-Pacific Economic Cooperation, APEC); a Sanghaji Együttműködési Szervezetnek (Shanghai Cooperation Organization, SCO), a G20-nak, a Világkereskedelmi Szervezetnek (World Trade Organization, WTO), a Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége Plusz Három együttműködésnek (Association of Southeast Asian Nations, ASEAN+3), amely szövetséggel megalakították 2010-ben a világ lakosságszámát tekintve legnagyobb szabadkereskedelmi zónáját az ASEAN–Kína Szabadkereskedelmi Zónát (ASEAN–China Free Trade Area, ACFTA). Továbbá még számos multilaterális regionális fórumot és regionális együttműködést is létrehozott.⁴

Kína egyre több erőforrást fordít a Népi Felszabadító Hadsereg (People's Liberation Army, PLA) fejlesztésére, a katonai kiadások összege 2020-ra túllépte a 250 milliárd USD-t, ami a 2006-os ráfordításhoz képest az ötszörösére emelkedett.⁵ Elmondható, hogy e pénzből a PLA gyorsan modernizálódik, illetve fejleszti képességeit. A PLA a világ legnagyobb hadserege, a reformfolyamatokat követő jelentős létszámbeli leépítések után is közel kétmillió létszámmal.

A fent leírtakból következően Kína a nemzetközi tér egyik meghatározó hatalma, cselekedeteivel minden szinten hatással van világunkra. A KNK hagyományos nemzetközi stratégiája, amelynek lényege, hogy a katonai téren meglévő törésvonalak az USA- és NATO-szövetségesek irányában ne húzódjának át a gazdasági és politikai kapcsolatok területére, kudarcra ítéltetett. A 2008-as gazdasági válság által felszínre hozott problémák, és az ezáltal megváltozott nemzetközi helyzet, amelynek negatív hatásaira a Covid-19-járvány csak ráerősített, egy kevésbé interdependens, megosztottabb világot vetít előre. Több szakértő is úgy látja, hogy jelenleg új hidegháború felé sodródunk, ha már nem éppen zajlik, amely az USA és szövetségesei, illetve Kína és szövetségesei között fog beállni.

A Covid-19-járványhoz kapcsolódó presztízavesztés után a KNK természetesen törekszik helyreállítani azt a képet, hogy Kína felelős nagyhatalomként viselkedik a nemzetközi térben, de még kérdéses, hogy mennyire jár sikerrel.

² SALÁT 2021.

³ P. SZABÓ 2020a: 8.

⁴ P. SZABÓ 2020b: 12–13.

⁵ SIPRI 2020.

Kína a szigorú járványellenes intézkedéseknek köszönhetően gyorsan újra tudta indítani a termelést, így 2020-ban 2,2%, 2021-ben 8,1% GDP-növekedést realizált.⁶ Nyitott kérdés, hogy az egyre inkább felfúvódó ingatlanbuborékkal mit fog kezdeni a Kínai Kommunista Párt (KKP). Vajon a szigorúbb szabályzás által a buborék leengedése és az ingatlanszektor megmentése lesz a döntés, vagy hagyják, hogy a piac szabályozza magát?⁷

A Kína békés felemelkedése elmélet

A Kína békés felemelkedése elmélet a Tienanmen téri események után született meg az 1990-es évek közepén azzal a szándékkal, hogy az amerikaiak által 1992-től használni kezdett kínai fenyegetés elméletére választ adjon. Fenti nevét 2003-ban kapta egy Zheng Bijian által tartott beszédben, amely a *Kína békés felemelkedésének új útja és Ázsia jövője* címet viselte. 2004-től az akkori pártfőtitkár, Hu Jintao a pacifistább hangzású Kína békés fejlődése elnevezést kezdte használni.⁸ 2011-ben az egész elméletet összegezve egy fehér könyv formájában hivatalosan is kiadták *Kína békés fejlődése* címen, ahol részletekbe menően kifejtették a kínai álláspontot saját szerepről a nemzetközi térben.⁹ Az első részben a békés fejlődés definícióját találjuk: „Kína a világbéke fenntartása révén fejlődik, és saját fejlődésével segíti a világbéke fenntartását.” A kínai magyarázat szerint e folyamat részei: „tudományos, független, nyitott, békés, együttműködő és közös fejlődés.” A második rész tartalmazza Kína elérni kívánt céljait. Egy igazságos és méltányos nemzetközi politikai és gazdasági rend létrehozását tüzték ki célként. Ehhez Kína modernizációja is szükséges, amelyet három lépésben terveztek végrehajtani, a gazdaság modernizációjával a végső cél a „szerény jólét” társadalmának megteremtése. A harmadik lépés a harmonikus társadalom felépítése, egy szocialista jogállam létrehozása, ahol a nép részt tud venni a kormányzásban. A nyitás politikájának folytatását deklarálják. Békés nemzetközi környezetet szeretnének fenntartani, a „békés egymás mellett élés öt vezérelvének” alapján. A hadseregfejlesztés, a terrorizmus elleni harc, a fegyverkezési verseny elutasítása, a konfliktusok békés úton történő megoldása, az egyes államok szuverenitásának tisztelete is megtalálható e részben. Kína jó szomszédi viszonyt kíván ápolni, illetve regionális együttműködést szeretne megteremteni. A negyedik rész ismerteti, hogy Kína békés felemelkedése a kínai történelmi és kulturális hagyományok továbbvitele. A globalizálódás következtében a határon átvívelő problémák (klímaváltozás, terrorizmus, pénzügyi válságok stb.) csak közös erővel oldhatók meg. Az ötödik részben azt tárgyalja, hogy mit jelent a békés fejlődés a világ többi részére nézve. Kína támogatja a fejlődő országok felemelkedését, illetve segíti a fejlett országokat jólétük fenntartásában. Egy jóléti és fejlődő Kína a nemzetközi közösség érdeke is. Zárszóként a fehér

⁶ Statista 2022.

⁷ BROOKER 2021.

⁸ GLASER-MEDEIROS 2007: 295.

⁹ Information Office of the State Council 2011.

könyv utolsó mondata, hogy a kínaiak elévülhetetlen érdemeket fognak szerezni más népekkel közösen a „fényes jövő” elérésében.¹⁰

A Mao utáni reformerek vezetője Deng Xiaoping által meghatározott „rejszük el ragyogásunkat, és burkolózzunk homályba”, ami Kína hagyományos külpolitikai stratégiáját jelentette sokáig, a 2010-es évtől fokozatosan, Xi Jinping pártfőtítkári hatalomra kerülésével egyre jobban a háttérbe szorult. Ugyanakkor a kínai propaganda által megteremtteni szándékozott önkép is alátámasztja a kínai ambíciókat (hogy kiemeljek egy példát a *Harci farkas* című filmek szárazföldi Kínában aratott sikere, főleg a második részben megjelenő nagyhatalmi fellépés Kína részéről).¹¹ A fent említett filmek nyomán ezt az új, agresszívabb fellépést harci farkas diplomáciának nevezik a szakirodalomban. Kérdés, hogy ez az agresszív, nagyhatalmi érdekeket nyíltan vállaló nemzetközi politika, bármennyire is megdobogtatja a nacionalista szíveket, mennyire lesz kerékkötője a nemzetközi kapcsolatoknak.¹²

Kína egyik ki nem mondott célja, hogy nagyhatalmi alternatívát kínáljon az USA vezette nyugati demokratikus tengellyel szemben, elsősorban olyan államok számára, akik hozzá hasonlóan máshogy képzik el az új világrend szerkezetét, illetve más értékrenddel rendelkeznek. Ennek a külpolitikában legfőbb komponense az el nem köteleződés, Kína a Deng Xiaoping-féle nyitás óta általában nem nyilvánít határozott véleményt, inkább csak a konfliktus békés, tárgyalások útján való megoldását szorgalmazza. Mint hagyományos érték megjelenik nála az államok abszolút szuverenitásának tiszteletben tartása, ami azért is fontos, mert Kína általában pont erre hivatkozva szokta elutasítani a nemzetközi részről őt ért vádakot, példának okáért a Xinjiang tartománybeli ujjur népcsoporttal való bánásmód vagy a hongkongi autonómiával kapcsolatos visszasságok miatti tüntetésekkel kapcsolatosan. Ezáltal azon országok vezetőinek lehet szimpatikus a kínai nagyhatalmi alternatíva, ahol hasonló jellegű emberi jogi problémákkal küzdenek.

Kínára az úgynevezett „kétvágányos” politika jellemző, amelynek gyökerei Deng Xiaoping 1978-ban meghirdetett reform és nyitás politikájához nyúlnak vissza, amikor a szocialista tervgazdasági rendszer mellett elkezdtek kiépíteni a modern kapitalista szabadpiaci rendszert is párhuzamosan, majd a régi rendszert, amikor az új megerősödött, „lekapcsolták”. Analóg módon, ahol nem sikerült eléggé saját érdekeinek megfelelően átformálni a nemzetközi rendszert, ott párhuzamosan elkezdte saját rendszerét felépíteni, erre számos regionális és nemzetközi példát találhatunk. Párhuzamosan felépített saját szervezet: Ázsiai Infrastrukturális Beruházási Bank (Asian Infrastructure Investment Bank, AIIB), amely a Nemzetközi Valutaalap (International Monetary Fund, IMF) kiváltására született. Regionális együttműködések: APEC, ASEAN+3, ACFTA.¹³ A legújabb, 2022. január 1-jén hatályba lépett Regionális Átfogó Gazdasági Partnerséget (Regional Comprehensive Economic Partnership, RCEP), amelynek jelentősége jelenleg vitatott, egyes szakértők jelentősnek, mások elhanyagolandó hatásúnak tartják. Mindenesetre elmondható, hogy a hagyományos

¹⁰ BALÁZS 2012: 117–125.

¹¹ SALÁT 2018: 21.

¹² ZHU 2020.

¹³ P. SZABÓ 2020b: 25.

nemzetközi rendszerekből való kilépés (és a szövetségesek kilépésre kényszerítése) mint záróaktus még várat magára.

A 2017 végén kiadott Nemzetbiztonsági stratégia az első összegzés, amely leírta az amerikai–kínai és az amerikai–orosz szembenállás átfogó, komplex és globális jellegét, az ebben foglaltakat vitte tovább a Biden-kormányzat ideiglenes stratégiai dokumentuma is 2021-ben. Az új „frontvonalak” így foglalhatók össze fontosságuk sorrendjében: gazdasági és technológiai verseny, kereskedelmi háborúk, szankciók széles tárháza, a pénzügyi szféra küzdelmei; geopolitikai befolyásépítés elsősorban gazdasági eszközökkel; katonai szinten: fegyverkezés, nemzetbiztonsági kapacitások fejlesztése, úrhaderő, a katonai elrettentés és erődemonstráció visszatérése; a belső politikai, gazdasági, ideológiai és társadalmi stabilitás mint fontos kohéziós tényező, illetve e terület külön „hadszintérré” válása; a puha erő, amely az előbbi küzdelemmel szorosan összefügg; az új világrend, a globális kormányzás és a nemzetközi rendszer megalakulásának kérdése, a „Pax Americana” hanyatlásával.¹⁴

A technológiai és innovációs helyzetről Kínában: bár a kínai kormány 2006-tól elindította a hazai innovációt támogató kampányát, amelynek célja főleg a technológiai függőség csökkentése, ennek sikere finoman szólva is kétséges. A kínai 26 darab „reprezentatív gyártóipar” között – a többi fejlődő állammal összevetve – öt darab „világvezető”, hat darab „fejlett” tíz darab „elég elmaradott” öt darab „nagyon elmaradott”. Épp ennek köszönhetően két típusú ipar „magas függőséget”, nyolc meg „extrém függőséget” mutat technológiaiimport szempontjából.¹⁵

A globalizáció folyamata, amely a második világháború után új erőre kapott, most úgy tűnik, hogy megtorpant, ennek több jele is van: a 2008-as pénzügyi válság, a 2016-os brexit vagy Donald Trump hatalomra jutása 2016-ban. A Covid-19-járvány szintén az izolációs folyamatokat erősíti tovább. Az egyik legnagyobb kérdés, hogy Kína mint az előző globalizációs ciklus egyik legnagyobb nyertese ebben a megváltozott környezetben milyen stratégiát fog majd követni? Illetve a mostani helyzetben milyen lehetőségek állnak a világ előtt? Az első lehetőség: nemzetállamok mint egységek szintje, visszatérni a 19. századi világhoz. A második: strukturális/globális szint, regionalizmus, blokkok és atomizáció. A harmadik: a tematikus szint, a tudomány és technológia mint a nemzetközi versengés középpontja.¹⁶

A kínai és nemzetközi járványkezelés meghatározó pontjai

Az első gyanús eseteket 2019. december 8-án jelentették Vuhanban (pinjin átírásban, illetve angolul Wuhan). A járvány sajnálatos módon három nagy kínai ünnepet is érintett: 2020 újévét, a kínai tavaszünnepet (január 24. és február 2-a között) és a Lámpás Fesztivált február 8-án. Kína hivatalosan január 20-án jelentette be a járvány kiterjedését, amikor az emberről emberre fertőzés ténye bizonyított volt már. Azt, hogy egy vírusfertőzés mikor válik járvánnyá, nem lehet megmondani, nincs erre

¹⁴ KUSAI: 2021: 13.

¹⁵ YUE 2022.

¹⁶ FENG 2020: 364–365.

racionális válasz, nincs olyan intézkedés, amelynek ne lenne negatív következménye. 2020. február 23-án Vuhant és a környéki főbb utakat lezárták.¹⁷ Január 30-án az Egészségügyi Világszervezet (World Health Organization, WHO) a Covid-19-et nemzetközi aggodalomra okot adó közegészségügyi vészhelyzetnek nyilvánította. Hivatalosan a WHO a pandémia létezését március 11-én ismerte el. Általánosságban elmondható, hogy azon országok, akiknek volt tapasztalata a 2003-as SARS-járványban, jobban kezelték a szituációt.¹⁸

A WHO által elismert szabályozó testületek összesen 9 vakcinát fogadtak el: Pfizer–BioNTech, Oxford–AstraZeneca, Sinopharm BIBP, Moderna, Janssen, CoronaVac, Covaxin, Novavax és Medicago, és 5 további van vizsgálat alatt. Az időbeli lefutást tekintve 2020. december 21-étől beszélhetünk tömeges vakcinaengedélyezésről.¹⁹

Már 2020 májusában felmerült az igény, hogy a vírus eredetét vizsgálják, azonban ez a szenzitív kérdés Kína aktív ellenállásába ütközött, lásd az Ausztráliára kirótt gazdasági szankciókat.²⁰ Végül a vírus kitörése után majdnem 1 évvel jutott be a WHO nemzetközi missziója Kínába, 2021. január 14-én, hogy e kérdést vizsgálja. Valószínűtlennek tűnt, hogy a vírus eredetének meghatározásában sikerrel jár, de alkalmas lehet arra, hogy az akkori járványkitörés ellenőrzés alatt tartásában segítsen.²¹ A WHO a nyomozás eredményéről 120 oldalas jelentésben számolt be. Ez alapján valószínű, hogy egy vadon élő állatról (feltételezhetően denevérről) terjedt át az emberre a vírus. A másik érdekes kijelentés benne, hogy a vírus laborból való kiszabadulásának esélyét „rendkívül valószínűtlennek” mondja.²² Lényegében azóta sem született semmi előrelépés a vírus eredetének meghatározásában a WHO honlapja alapján.²³ Szerintem nem is fog, a kezdeti időszakban lehetett volna érdemben nyomozni, az eltelt 1 év alatt minden nyom kihűlt, még akkor is, ha a szándékos nyomeltüntetést kizárjuk.

Módszertan

Lassan közhellyé vált Clive Humby matematikus „Az adat az új olaj” mondása, a teljes idézet azonban így hangzik: „Az adat az új olaj. Értékes, de finomítatlanul nem igazán lehet használni. At kell alakítani üzemanyaggá, műanyaggá, kémiai anyagokká stb., hogy értékes termékeket állíthassunk elő belőle, amivel profitot termelhetünk; ezért az adatot fel kell bontani, és elemezni kell, hogy értéke legyen.”²⁴

A járványt jelentős kiberdiplomáciai tevékenység is kísérte világszinten, főleg a közösségi médiában, vizsgálatom fő tárgyát ezért a közösségi médiában megjelenő tartalmak képezik. A kiberdiplomácia a kibertérben, vagy pontosabban, a kibertérrel

¹⁷ CHEN-YU 2020.

¹⁸ MACKINNON –VANDERKLIPPE –ROBERTSON 2020.

¹⁹ WHO 2022a.

²⁰ The Economist 2020.

²¹ ZAROCOSTAS 2021: 459.

²² MACHEMER 2021.

²³ WHO 2021

²⁴ ZÓDI 2017: 21.

kapcsolatosan folytatott diplomáciai tevékenység.²⁵ Másként fogalmazva: a diplomácia eszköztárának felhasználása arra, hogy az egyes országoknak a kibertérrel kapcsolatos nemzeti érdekeit érvényre juttassák.

Pár saját gondolat kezdésként: a kibertér, bár virtuális világ, egyre inkább a hétköznapiak részévé válik, aminek a folyamatos fejlesztésében és biztonságossá tételében az államoknak kiemelt felelőssége van.²⁶ Ahogy virtualizálódik az általunk megélt világ, e folyamat új kihívásokat teremt az egyén és a társadalom számára egyaránt. Bár ez a fajta határtalanság a korlátlan szabadság érzését is megadja, hiszen ehhez a térhez elég könnyen tudunk kapcsolódni, viszont az anonimitás és az információdömping okán az elveszettség érzését is okozhatja. Ma még egyszerű a szituáció, hiszen az immerzív virtuális valóságok, amelyek lehetővé teszik, hogy a felhasználó teljesen belevegessen egy mesterséges világba, még egyelőre csak a fantázia birodalmában léteznek.

A kibertér áll az összes számítógépes hálózatból a világon és a „végpontokból”, amelyek hozzá vannak kapcsolva, illetve általa irányítottak. E teret egyre inkább hordozható eszközökön keresztül érzük el, a helyhez kötöttek helyett. Így három réteget különböztethetünk meg benne: az infrastruktúrát (a fizikai réteg, mint például a tárhelyek, processzorok stb.), a szoftvert (egymással interakcióba lépő számítógépes rendszerek és applikációk) és az adatot, amely a gépeken tárolódik.²⁷

Ahogy a való életben, ha egy adott témával kapcsolatosan szeretnénk az emberek véleményét megtudni, közvélemény-kutatást végzünk, a kibertérben is hasonló módon járhatunk el. Itt annyiban egyszerűbb a dolgunk, hogy az emberek maguktól osztanak meg információkat, és ezeket kinyerve tudunk a kibertérben lévő állapotokra következtetni, ami azért fontos, mert napjainkban a sajtó szerepét átvették a közösségi-média-szolgáltatók, így az emberek véleményének kialakításában és befolyásolásában kulcsszerepük van az itt megjelent tartalmaknak – különösen a lélektani műveletek aspektusából.²⁸ Arról nem is beszélve, hogy a közösségi média az információs műveletek kiemelt terepévé vált,²⁹ amelyet nemcsak katonai szervezetek, nemzetbiztonsági szolgálatok, de bűnözők³⁰ is gyakran alkalmaznak céljaik megvalósítása érdekében.³¹ A tradicionális médiaplatformokat szokás főáramlatúnak tekinteni, de a növekvő bizalmatlanság okán az itt megjelent tartalmak is megkérdőjeleződnek.

A fő problémát abban látom, hogy a kibertér, méretéből kifolyólag, illetve a közösségi média profitszerző mechanizmusai okán – gondoljunk csak az információs buborék jelenségére – az egyén számára átláthatatlan, azonban mind az egyén, mind a közösség szembesül a virtuális és a fizikai világ kölcsönös interakciójából származó jelenségekkel.³² Amennyiben tisztán tudnánk látni, hogy a kibertérben mi történik, akkor jobban fel tudnánk készülni arra, hogy ennek esetlegesen milyen hatása lesz/lehet a való világban.

²⁵ BARRINHA–RENARD 2017: 354.

²⁶ TÓTH 2022a, TÓTH 2022b.

²⁷ SLIWINSKI 2014: 469.

²⁸ BÁNYÁSZ et al. 2019.

²⁹ BÁNYÁSZ 2017, BÁNYÁSZ 2018.

³⁰ PARÁDA–FARKAS 2020.

³¹ BÁNYÁSZ–BÓTA–ZÁGON 2019.

³² INÁNCSI–FARKAS 2022.

Célom a kibertérben megjelenő tartalmak által kialakított online milió tudományos igényességű vizsgálata és az eredmények kvantifikálható formában való feldolgozása.

Ezzel olyan eszközt szeretnék létrehozni, amellyel a nemzetközi szakirodalomban vagy a közvélemény-kutatásokban megjelenő eredményeket lehet adatokkal alátámasztani, illetve a nemzetközi kapcsolatokban tapasztalható változásokat lehet számszerűsíteni.

Kutatásom során az alábbi hipotéziseket fogalmaztam meg:

H1: A nyugati közösségi médiában és online felületeken a kínai segélyezés jelentős véleményformáló szerepet töltött be a járvány során.

H2: Az AUKUS és a Quad³³ országainak angol nyelvű közösségimédia- és egyéb online felületein megjelenő tartalmait vizsgálva a Kínai Kommunista Párt megítélése romlott a járvány során.

H3: Kína járványkezelésének nemzetközi megítélése a kezdeti negatív időszak után pozitívvá vált.

A SentiOne közösségimédia-figyelő platform

A SentiOne közösségimédia-figyelő (*social listening*) platform segítségével a közösségimédia- és az egyéb online tartalmak kereshetőik kulcsszavak alapján, illetve egyes kulcsszavak kizárásával a relevánsabb tartalom megtalálása érdekében. A kereséssel nyert adatokat elemeztem a SentiOne online beépített elemző modulja segítségével, ahol az adatok megjelenítésére számos beépített eszköz áll rendelkezésre. A SentiOne a PANAS-metódus alapján saját maga által fejlesztett szentimentelemző algoritmust alkalmazva méri az egyes médiatartalmak érzelmi töltöttségét, ez alapján pozitív, negatív és semleges lehet egy üzenet, ezt a hagyományosnak számító hármasskálán összesíti is általában havi bontásban, a választott időszak nagyságának függvényében. A SentiOne három évre visszamenőleg tárol adatokat, így a Covid-19-járvány teljes időszakára vonatkozóan jelenleg lehívhatók adatok.³⁴

A SentiOne a nyilvános online platformokon közzétett szöveges tartalmakat gyűjti és elemzi (cikkek, posztok, kommentek stb.), amelyek a rendszerben létrehozott projekt beállításai után azonnal elérhetővé válnak. A SentiOne közösségimédia-adatokat és weboldalakról származó tartalmakat is gyűjt. Minden összegyűjtött adat egy adattárházba kerül, amelyben a megfelelő kulcsszavak megadásával lehet keresni, több mint 70 nyelven. A SentiOne jelenlegi adattárházában több mint 20 milliárd említés érhető el, és ez napról napra bővül. A nyelvfelismeréshez a SentiOne saját fejlesztésű algoritmust használ, amely a lingvisztikai tulajdonságokat és az elérhető metaadatokat³⁵ is figyelembe veszi, így 99,93%-os pontossággal képes detektálni adott nyelvet. A rendszer működését több mint 200 dedikált offline adattároló szerver biztosítja, és nyílt forráskód alapján működik.

³³ AUKUS: Ausztrália, az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok háromoldalú védelmi társulása. Quad: Négyoldalú Biztonsági Párbeszéd Ausztrália, az Egyesült Államok, Japán és India között. A későbbiekben részletesebben ismertetjük a fenti védelmi társulásokat.

³⁴ BÁNYÁSZ-TÓTH-LÁSZLÓ 2022.

³⁵ Információ, amely másik információt ír le, hogy segítsen a megértésében vagy használatában.

A SentiOne a különböző közösségimédia-oldalokról a hivatalos és nyilvános API-hozzáféréseken keresztül gyűjti be az adatokat. A legnépszerűbb Facebook-oldalak automatikusan bekerülnek a rendszerbe. Az új Facebook-oldalakat pedig a rendszerben már korábban is használt, felhasználói kulcsszóbázis alapján keresi és találja meg a technológia.

A SentiOne-platform a milliós nagyságrendű eredményeket automatikusan kerekíti (az eredmény kategóriát leszámítva). A YouTube API-szabályzatának értelmében az egyes videókra vonatkozó adatok csak 30 napig tárolhatók, így ezeket a keresési kategóriákból eltávolítottam.

A kínai segélyezés véleményformáló hatása

H1: A nyugati közösségi médiában és egyéb online felületeken a kínai segélyezés jelentős véleményformáló szerepet töltött be a járvány során.

Kína az ezredforduló óta következetesen törekedett a jóságos és felelősségteljes imázs kialakítására, ezzel is támogatva azt a fontos külpolitikai célt, hogy a globális kormányzásban integránsabban részt tudjanak venni. Xi Jinping 2012-es hatalomra lépése óta növekvő hajlandóságot mutat a kínai kormány, hogy humanitárius problémák esetén segítséget nyújtson, még konfliktusos környezetben is, amelyeknél Peking hagyományosan a hallgatást és nagyon korlátozott segítséget választotta. A korábbi limitált szerepvállalás okán kevés szakirodalom foglalkozik a humanitárius tevékenységeivel, és ezek gyakran részét képezik a szélesebb kínai külpolitikával foglalkozó vitáknak, mint például globális kormányzás, külföldi segítségnyújtás, békefenntartás és humanitárius beavatkozások. Egyes ellentmondásos cselekedetek a segítségnyújtás terén kérdésessé tették, hogy mekkora érték a humanitárius diplomácia Peking számára, illetve hogy milyen körülmények között hajlandó Kína hozzájárulni imázsának javításához.³⁶

2017-ben a kínai humanitárius célú költekezés elérte a mindenkori csúcshoz számító 128,5 millió USD-t, de ez kevesebb, mint az ez évi globális humanitárius költekezés 1%-a. A Covid-19-járvány kapcsán a 2018-ban alapított Kínai Nemzetközi Fejlesztési Együttműködési Ügynökség (China International Development Cooperation Agency, CIDCA) 2020 márciusában kijelentette, hogy a megalapítása óta látott legnagyobb kínai humanitárius segélyakciót fogják megvalósítani.³⁷ A Kína által nyújtott orvosi segítség három célt szolgál: a kezdeti víruskezelés problémáinak elfedését, a vélt amerikai globális vezetői visszavonulás kiaknázását, illetve a már meglévő beruházások megerősítését a fejlesztési kiadásokban. Az amerikai WHO-ból való „kivonulás” után Kína kiemelt támogatása azt a látszatot keltheti, hogy e politikai „pillanatban” akart hasznot harácsolni, különösen mivel saját támogatását növelte a szervezetben.³⁸

³⁶ GONG 2021: 248.

³⁷ CIDCA 2020.

³⁸ KURTZER-GONZALES 2020.

Kína még mindig a kormányközi csatornákat szereti használni segítségnyújtásnál, miközben a globális humanitárius környezet az ENSZ szervezeteit, valamint a nagyobb nemzetközi humanitárius nem kormányzati szervezeteket szereti támogatni. A kínai államközpontú gondolkodásnak – illetve a korlátozott interakcióknak a nem állami humanitárius szereplőkkel – köszönhetően Kínának vannak fenntartásai ezek tevékenységével kapcsolatban. Bár az elmondható, hogy a meglévő humanitárius rendszer a humanitárius segítségnyújtás alapelvein (semlegesség, függetlenség, pártatlanság és emberségesség) nyugszik, amit be is tartanak ezen résztvevők, de általánosságban elmondható, hogy az államok igen sokfélék hozzáállásukban, motivációjukban és lehetőségeikben. A kulturális különbségek is meghatározóak, keleti kultúrákban például a katonák mint segítők küldése katasztrófa helyzet esetén elfogadottnak számít. A járvány kezdeni fázisában 2020 áprilisában Délkelet-Ázsia volt a kínai segítségnyújtás fókuszpontja: orvosi eszközök és szakemberek, technológiai támogatás tesztelő laborok létrehozása, orvoscsapatok közötti tapasztalatcsere (amelyek általában katonáorvosokat jelentettek). Kína februárban már elkezdett az ASEAN keretén belül válaszlépésekben gondolkodni, illetve közös megállapodások is születtek, ezzel is némileg enyhítve a Kína-ellenes politikai légkört. Viszont csak korlátozott sikerességről beszélhetünk, mivel a régóta tartó dél-kínai-tengeri konfliktus inkább meghatározó a Kínát érintő negatív képpel kapcsolatban, ezt nem sikerült felülírnia a pandémiás kooperációnak.³⁹ Ami nyitott kérdés, hogy a BRI terjedésének köszönhetően teljesül-e majd az a belső és külső elvárás Kína felé, hogy (egyre) jobban támogassa a humanitárius krízisek áldozatait?

A SentiOne-ban a 2019. december 1. – 2022. április 1. időtávon kerestem az alább felsorolt kulcsszavakra, majd az 1. táblázatban összesítettem az eredményeket.

Először kulcsszóként a CICDA-t mint a kínai segélyezésért felelős minisztériumot adtam meg rövidített és teljes angol kiírással.

A következő kulcsszavam a ChinaAid volt, mivel a hivatalos logón ezt az angol kifejezést használják, lásd az 1. ábra jobb oldalát. Itt felmerült az a probléma, hogy a ChinaAid nevet egy keresztény, nonprofit szervezet is használja, amely a vallás-szabadságért, az emberi jogokért és jogállamiságért küzd Kínán belül – ennek logója az 1. ábra bal oldalán látható –, a különbség a két szervezet között eredeti nevükből adódóan kínai nyelven egyértelmű.

1. ábra: A bal oldalon a ChinaAid szervezet, jobb oldalon a ChinaAid mint a kínai segélyezés márkanéve
Forrás: www.chinaaid.org, http://en.cidca.gov.cn/2019-11/29/c_427670.htm

³⁹ GONG 2021: 249.

A keresésnél több kulcsszót is kivételként adtam hozzá, például a keresztény szervezet doménjét, a @chinaaid Twitter-fiókot, meg az alapító nevét és a „human rights” kifejezést, hogy csak a segélyezés szempontjából releváns találatokat kapjam meg. Utolsó lépésként kínaiul is megadtam a 中国援助 (*zhongguoyuanzhu*) kulcsszót. A SentiO-ne-ban jelenleg nem támogatott a kínai nyelv, viszont találatokat így is szolgáltattott.

1. táblázat: A kínai segélyezés összehasonlítása

kulcsszó	említés	elérés (millió)	pozitív	negatív
CICDA		20	116 000	49 000
CICDA	740		96	50
ChinaAid		0,452	87 000	2212
ChinaAid	912		83	14
中国援助		0,226	662	2
中国援助	105		10	1
EUAid		118	24 400 000	2 000 000
EUAid	18 781		1100	907
USAid		5693	461 000 000	484 000 000
USAid	1 068 852		80 657	102 353

Forrás: a szerző szerkesztése a SentiOne adatai alapján

Az EUAid és a USAid a világ két legnagyobb donorszervezete humanitárius segítséget nézve, ezért esett rájuk a választásom az összehasonlítás során.

Ha a kínai segélyezésben érintett összes említést összeadjuk, és arányosítjuk az EUAid említéseivel, akkor 9,36%-ot, ha az összes (SentiOne által becsült) elérést, akkor pedig 17,5%-ot kapunk. Ha ugyanezt a USAid említést hasonlítjuk össze, akkor pedig 0,16%-ot, vagy az elérés tekintetében 0,036%-ot kapunk.

A fenti eredmények tükrében a hipotézisem megdőlt.

A Kínával szemben álló társulások vizsgálata

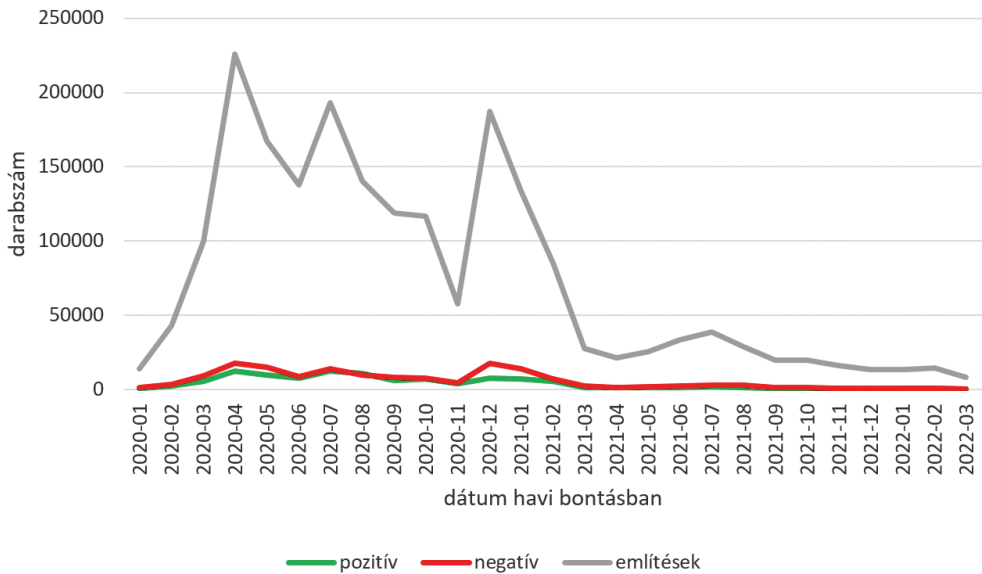
H2: Az AUKUS és a Quad országainak angol nyelvű közösségimédia- és egyéb online felületeken megjelenő tartalmait vizsgálva a Kínai Kommunista Párt megítélése romlott a járvány során.

2021. szeptember 15-én az USA, az Egyesült Királyság és Ausztrália bejelentett egy háromoldalú védelmi együttműködést, az úgynevezett AUKUS-t. Első lépésként AU-val megosztják majd az atommeghajtású tengeralattjáró technológiát. A bejelentés mind Európában – a kútba esett Franciaországgal aláírt korábbi dízel-tengeralattjáró megállapodás okán –, mind az indo-csendes-óceáni térségben nagy visszhangot kapott. Bár Kínát nem nevezték meg közvetlenül, hogy ez a térségben a kínai tengeri hatalom kérdésére kihat, vitathatatlan. Kína figyelmeztetett arra, hogy ez a szövetség, különösen a tengeralattjáró-megállapodás fokozhatja a fegyverkezési versenyt. A bejelentéssel a 2011-es „Amerika az ázsiai Csendes-óceán felé fordul” stratégiájához tértek vissza, az iraki és az afganisztáni jelenlét csökkentésével. A párhuzamosan felmerülő kihívások, mint az Iszlám Állam jelenléte Szíriában és Irakban, a Krím Oroszország általi elfoglalása korábban meghíúsították ezt a stratégiai fókuszváltást. A Biden-kormányzat igyekezett rendezni a kereskedelmi vitákat Európával, illetve feloldani a feszültségeket a NATO-ban. Az európai államok kihagyása (az Egyesült Királyság kivételével), lehetséges, hogy a stratégiai autonómia irányába mozgatja majd az Európai Uniót. A tengeralattjáró-megállapodás mellett még egyéb közös képességek erősítését is bejelentették, például a kiberképességek, a mesterséges intelligencia, kvantumtechnológiák és egyéb tengeralatti képességek terén. Az interoperabilitás növelését szintén célként deklarálták. Az USA kijelentette, hogy más szövetségei számára, mint például Dél-Korea, nem fog atommeghajtású tengeralattjáró-technológiát megosztani.⁴⁰

A másik Kína tengeri hatalmát korlátok közé szorítani célzó megállapodás, az úgynevezett Négyoldalú Biztonsági Párbeszéd (Quadrilateral Security Dialogue, Quad) az USA, Ausztrália, Japán és India között jött újra létre 2017-ben (2007–2008 között működött először ez a szövetség, de Ausztrália kilépésével véget is ért). Az AUKUS és a Quad is az USA szövetségépítési politikájának része, amivel a kínai térnyerést igyekeznek ellensúlyozni. Az USA és szövetségei kaotikus 2021. augusztusi afganisztáni kivonulása óta Belső-Ázsia engedékenyebb közeggé vált Kína számára. 2021 szeptemberében az SCO csúcstalálkozóján Irán teljes jogú tagként való csatlakozását elfogadták, így Afganisztán majdnem minden szomszédja (Türkmenisztánt leszámítva) SCO-tag.

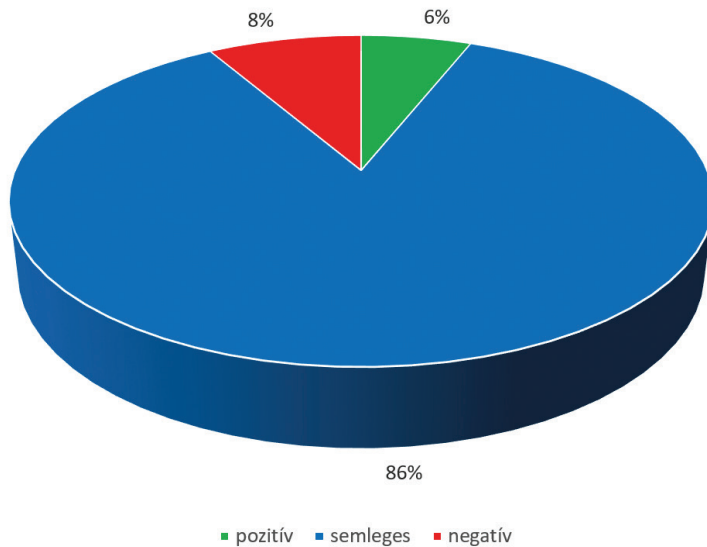
A kulcsszavaim a Chinese Communist Party és CCP voltak, ez a nem hivatalos elnevezés, emellé a hivatalos Communist Party of China és CPC rövidítést is megadtam. A következő öt országból származó találatokra szűkítettem le, amelyek az AUKUS vagy a Quad tagjai: USA, Ausztrália, Egyesült Királyság, Japán és India. A SentiOne a belső súgójában felhívja a figyelmet arra, hogy nem kapnak geolokációs adatokat a közösségimédia-oldalaktól, így csak az algoritmus segítségével tudják megbecsülni a származás helyét, így nem tekinthető százszázalékosnak ez az információ. Csak az angol nyelvű találatokat vettem figyelembe. A vizsgált időszak: 2020. január 20-tól 2022. április 1-jéig.

⁴⁰ American Journal of International Law 2022.

2. ábra: A KKP-emlékek pozitív és negatív szentimentjeinek alakulása

Forrás: a szerző szerkesztése a SentiOne adatai alapján

3. ábra: A KKP-emlékek összesített szentimentmegoszlása

Forrás: a szerző szerkesztése a SentiOne adatai alapján

A grafikonokról leolvasható, hogy a KKP intenzív említésének időszaka 2020 februárja és 2021 márciusa között volt, ekkor a pozitívhoz képest a negatív szentimentű

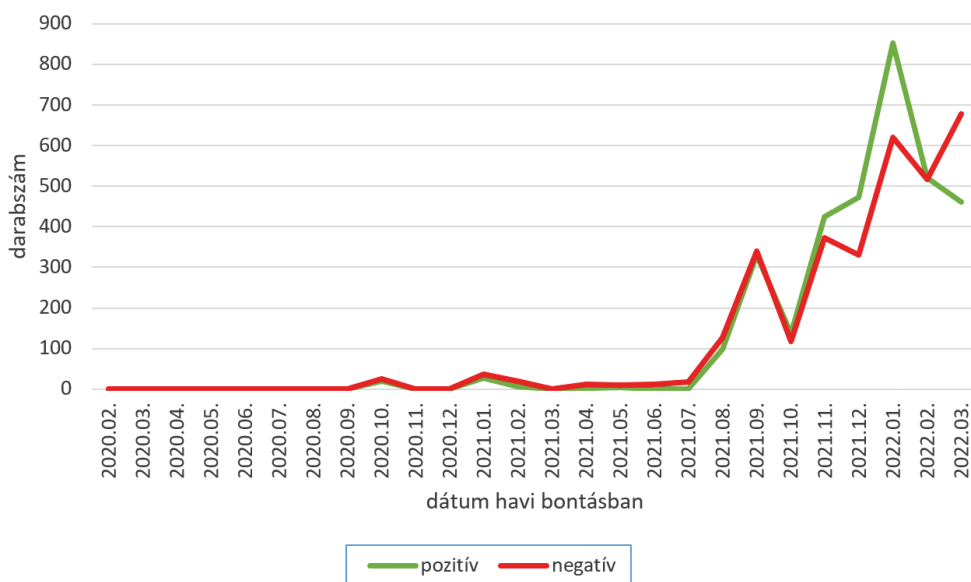
hozzászólások túlsúlyban voltak. Azóta egy egyszeri kismértékű emelkedést (körülbelül 2800 negatív szentimentig) leszámítva 2021 májusa és szeptembere között, fokozatos lassú csökkenés figyelhető meg. A legfőbb forrásként a Twitter (1,15 millió), illetve a Facebook (0,46 millió) jelent meg. Elmondható, hogy az említések pozitív és negatív száma 2022 márciusára nagyjából visszaállt a 2020. januári szintre.

A fenti eredmények tükrében a hipotézisem igaznak bizonyult, azzal a kiegészítéssel, hogy ahogy a védőoltások megjelentek, és a pánik alábbhagyott, nagyjából a járvány előtti szintre estek vissza az említések (minden aspektusban). Ami számomra meglepetés volt, hogy az omikron variáns megjelenése, illetve az ukrán–orosz háború kirobbanása sem okozott emelkedést.

A kínai járványkezelés megítélésének változása

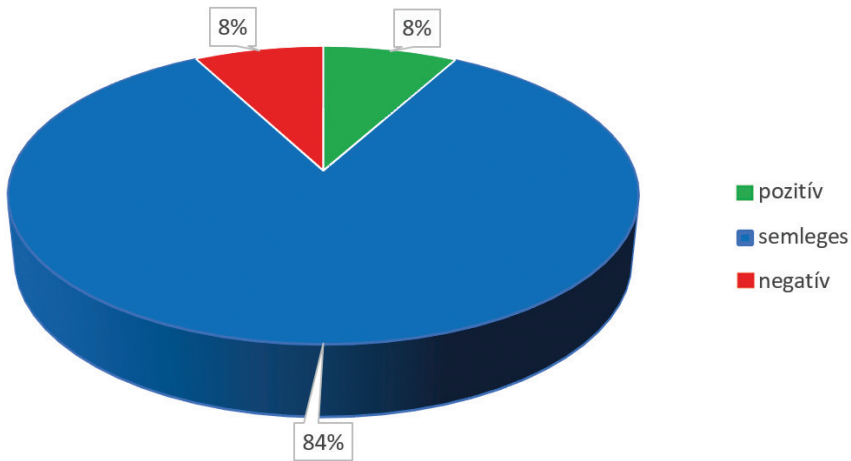
H3: Kína járványkezelésének nemzetközi megítélése a kezdeti negatív időszak után pozitívvá vált.

A járványkezelés egyik aspektusaként külön vizsgáltam a kínai „zero-Covid” politikának a világhálón való megítélését, 2020. január 30-tól 2022. április 1-jéig. Az eredményeket a 4–5. ábrán szemléltetem.

4. ábra: A zero-Covid-ementések pozitív és negatív szentimentjei

Forrás: a szerző szerkesztése a SentiOne adatai alapján

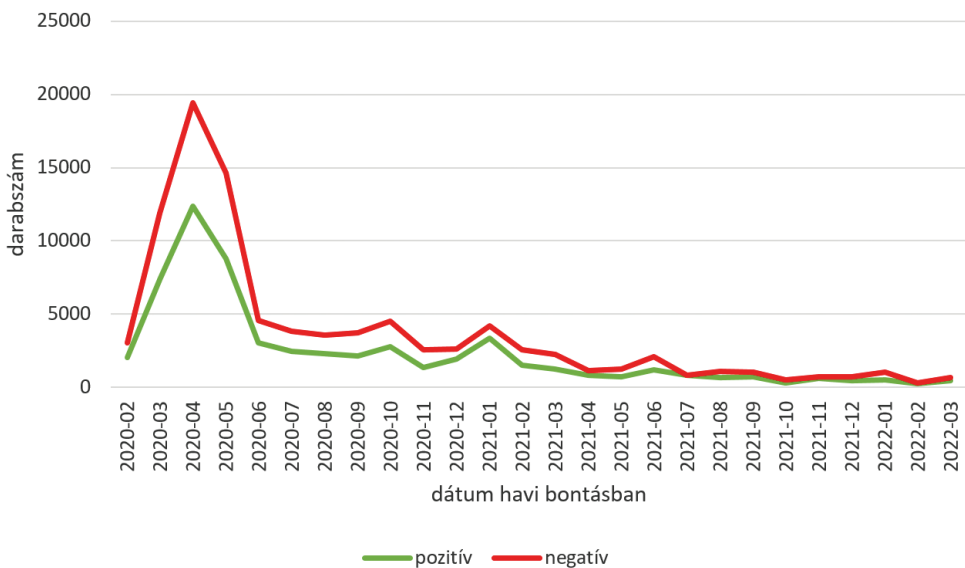

5. ábra: A zero-Covid- említések összesített szentiment megoszlása

Forrás: a szerző szerkesztése a SentiOne adatai alapján

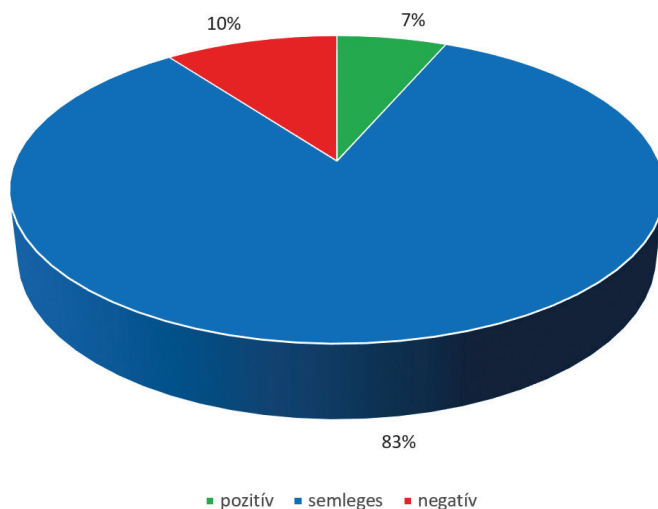
Ez alapján azt mondhatjuk, hogy 2021 júliusától kezd számottevővé válni az említések száma, és jelentősen megnő, ezzel együtt a megítélés összességében pozitív.

A következő általam vizsgált kulcsszó-kombináció a „China/chinese pandemic/epidemic handling” volt a 2020. január 30. – 2022. április 1. közötti időszakban. Az eredményeket a 6–7. ábra mutatja.

6. ábra: A járványkezelés említései pozitív és negatív

Forrás: a szerző szerkesztése a SentiOne adatai alapján

7. ábra: A járványkezelés-emlétek összesített szentimentmegoszlása

Forrás: a szerző szerkesztése a SentiOne adatai alapján

Az adatok összesítésével elmondható, hogy a 2020. február és június közötti kiugró számú, és ezen belül is kiemelkedően negatív volt a kínai járványkezelés említése, utána 2021 júliusa óta pedig fokozatosan csökken. A zero-Covid-stratégia említésének száma 2021 júliusa környékén kezdett el emelkedni, és 2021 novemberéig a pozitív és a negatív említések száma nagyjából egyenlő volt, viszont utána 2021 februárjáig pozitív túlsúly figyelhető meg, de csökkenő tendenciával, márciusban meg fordulni látszik az említések polaritása. Így mindent összesítve elmondható, hogy a hipotézisem megdőlt.

Konklúzió

A kínai segélyezésről elmondhatjuk, hogy a stratégiai prioritásoknak megfelelően történt a Covid-19-járvány alatt, így főleg a szegényebb, harmadik világnak nyújtott segítség volt a meghatározó, ez oltóanyagot és orvosi felszereléseket egyaránt jelentett. Ha megvizsgáljuk az internetpenetrációt⁴¹ Afrikában (mint kiemelt érdekszféra), akkor azt látjuk, hogy messze ez a legelmaradottabb kontinens, bár erőteljes fejlődést mutat, a 2019-es 28,6%-ról 2022-re 40%-ra emelkedett ez az érték.⁴² A közösségimédia-használati szokások is természetesen nem azonosak egy interneten „felnőtt” és azt készségszinten használó régióhoz. Az orosz-ukrán háború során sem tapasztalhattunk változást a kínai segélyezési szokásokban, az ukrán fél részére

⁴¹ Ez az adat azt jelzi, hogy egy adott populáció milyen arányban éri el egy országban vagy régióban az internetet. Az internetkapcsolat mellett az internetezéshez szükséges alapvető tudás is feltétele.

⁴² Statista 2023.

Kína is szállított humanitárius segílyt, de ennek mértéke korlátozott volt az ország gazdasági lehetőségeihez képest.

Kutatásomat az inspirálta, hogy olvastam a 2020 októberében a Pew Research Center által készített közvélemény-kutatást, amelyben Kína nemzetközi megítélése – a telefonon megkérdezett 14 fejlett ország 14 276 felnőtt lakosának véleménye alapján – a kutatás történetében mélypontot ért el. A vizsgált országok a következők voltak: az Egyesült Államok, Ausztrália, Olaszország, Németország, Hollandia, Egyesült Királyság, Svédország, Kanada, Franciaország, Dél-Korea, Spanyolország, Japán, Belgium és Dánia (ez utóbbi két ország akkor csatlakozott a vizsgált országok körébe, így nem volt összehasonlítási alap). Ennek megfelelően arra számítottam, hogy jelentős romlás fog bekövetkezni a KKP megítélésében, hiszen e fenti kutatásban olyan kérdés is volt, amelynél a válaszadók legalább 70%-a úgy nyilatkozott, hogy nem bízik abban, hogy Xi Jinping kínai elnök a világszintű ügyekben „helyesen” fog cselekedni.⁴³

2022 júniusában hasonló kutatás keretében ismét megvizsgálták Kína nemzetközi megítélését, immáron hét új országgal bővítve a vizsgált államok körét: Lengyelország, Magyarország, Görögország, Izrael, Malajzia és Szingapúr. Paradox módon, bár a többség kedvezőtlennek látja Kína megítélését, saját országának Kínával való kapcsolatát jónak tartja. Magyarországi adatok alapján hazánkban a második legkedvezőbb Kína megítélése, és kapcsolatunkat is jónak látjuk.⁴⁴

A kínai járványkezelésben a XX. Pártkongresszustól 2022. október 16-ai kezdettel gyökeres változást vártak, amely elmaradt. A nagyon szigorú szabályozást 2022 decemberére váltotta fel a nyugaton is megszokott fokozatos lazítás, illetve 2023 elejére a teljes nyitás. Véleményem szerint ezzel a nemzetközi közönség számára e téma elvesztette fontosságát, hiszen így a nyugati világhoz hasonló módon kezelik a járványt. Amit érdemes lenne még megvizsgálni, hogy 2022 júniusa és decembere között, amikor a tüntetések száma megnőtt,⁴⁵ mekkora figyelmet kapott a nyugati közönségnél ez a téma, vagy az orosz–ukrán háború elvonta erről a közfigyelmet.

A Covid-19-járvány következményeként elkezdtek törések mutatkozni a globalizált világban. Az interdependencia csökkenésével az államok nem annyira lesznek rákényszerítve a kompromisszumkeresésre, és ezáltal jó eséllyel vár ránk megosztottabb világ a jövőben, amit vélhetően erősíteni fog, hogy az esetlegesen kialakuló járványok kezelésére a technológia is egyre hatékonyabb válasszmegoldásokat fog biztosítani,⁴⁶ így fokozva az államok közti kompetitív viselkedéseket a kooperáció hátrányára.

Irodalomjegyzék

American Journal of International Law (2022): The United States, Australia, and the United Kingdom Announce “AUKUS” Alliance Focused on Indo-Pacific Security. *American Journal of International Law*, 116(1), 164–170. Online: <https://doi.org/10.1017/ajil.2021.69>

⁴³ SILVER–DEVLIN–HUANG 2020.

⁴⁴ SILVER–HUANG–CLANCY 2022.

⁴⁵ The Guardian 2022.

⁴⁶ NÉMETH–MAGYAR 2021a, NÉMETH–MAGYAR 2021b.

- BALÁZS Dániel (2012): Kína békés felemelkedése. In P. SZABÓ Sándor (szerk.): *A Sárkány közbelép – Kína nemzetközi kapcsolatai, gazdasága és közigazgatási rendszere a 21. században*. Budapest: Nemzeti Közszerzői Egyetem Kínai Közigazgatás-, Gazdaság- és Társadalomkutató Központ, 117–125.
- BÁNYÁSZ Péter (2017): A közösségi média, mint az információs hadszíntér speciális tartománya. *Hadmérnök*, 12(2), 108–121. Online: http://real.mtak.hu/72504/1/170kofop_07_banyasz2.pdf
- BÁNYÁSZ Péter (2018): Social Engineering and Social Media. *Nemzetbiztonsági Szemle*, 5(1), 59–77. Online: <https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/nbsz/article/view/1511/829>
- BÁNYÁSZ Péter – BÓTA Bettina – CSABA Zágon (2019): A social engineering jelentette veszélyek napjainkban. In ZSÁMBOKINÉ FICSKOVSKY Ágnes (szerk.): *Biztonság, szolgáltatás, fejlesztés, avagy új irányok a bevételi hatóságok működésében*. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat, 12–37. Online: https://rtk.uni-nke.hu/document/rtk-uni-nke-hu/Zsambokine_F_A_Biztonsag_szolgaltatas_fejlesztos_2019.pdf
- BÁNYÁSZ Péter et al. (2019): Lélektani műveletek a közösségi médiában. In AUER Ádám – JOÓ Tamás (szerk.): *Hálózatok a közszolgálatban*. Budapest: Dialóg Campus, 111–133.
- BÁNYÁSZ Péter – TÓTH András – LÁSZLÓ Gábor (2022): A koronavírus oltással kapcsolatos állampolgári attitűd vizsgálata szentimentanalízis segítségével. *Információs Társadalom*, 22(1), 99–125. Online: <http://doi.org/10.22503/inftars.XXII.2022.1.6>
- BARRINHA, André – RENARD, Thomas (2017): Cyber-Diplomacy: The Making of an International Society in the Digital Age. *Global Affairs*, 3(4–5), 353–364. Online: www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/23340460.2017.1414924
- BROOKER, Matthew (2021): Can China Step Off Its Property Treadmill? Not Likely. Bloomberg. *Bloomberg*, 2021. augusztus 20. Online: www.bloomberg.com/opinion/articles/2021-08-19/china-s-real-estate-bubble-is-so-dangerous-beijing-can-only-watch-it-grow
- CHEN, Xinguang – YU, Bin (2020): First Two Months of the 2019 Coronavirus Disease (COVID-19) Epidemic in China: Real-Time Surveillance and Evaluation with a Second Derivative Model. *Global Health Research and Policy*, 5. Online: <https://doi.org/10.1186/s41256-020-00137-4>
- CIDCA (2020): *CIDCA outlines China's Anti-Virus Assistance to International Communities*. Online: http://en.cidca.gov.cn/2020-03/26/c_465653.htm
- FENG, Shuai (2020): Cyclical Globalization and China's Strategic Options. *China Quarterly of International Strategic Studies*, 6(3), 355–370. Online: <https://doi.org/10.1142/S2377740020500207>
- GLASER, Bonnie S. – MEDEIROS, Evan S. (2007): The Changing Ecology of Foreign Policy-Making in China: The Ascension and Demise of the Theory of „Peaceful Rise”. *The China Quarterly*, 190, 291–310. Online: www.jstor.org/stable/20192771
- GONG, Lina (2021): Humanitarian Diplomacy as an Instrument for China's Image-Building. *Asian Journal of Comparative Politics*, 6(3), 238–252. Online: <https://doi.org/10.1177/20578911211019257>

- INÁNCSI Mátyás – FARKAS Tibor (2022): Álhírek ellenőrzése a közösségi médiafelületeken a COVID-19 járvány alatt. *Hadtudomány*, 32 (E-szám), 42–53. Online: <https://doi.org/10.17047/Hadtud.2022.32.E.42>
- Information Office of the State Council (2011): *The Path of China's Peaceful Development: What It Is About*. Online: www.china.org.cn/government/whitepaper/2011-09/06/content_23362449.htm
- KURTZER, Jacob – GONZALES, Grace (2020): *China's Humanitarian Aid: Cooperation amidst Competition*. CSIS, 2020. november 17. Online: www.csis.org/analysis/chinas-humanitarian-aid-cooperation-amidst-competition
- KUSAI Sándor Zoltán (2021): Az új hidegháború kérdéséről. *Külgügyi Szemle*, (20), 3–21. Online: https://doi.org/10.47707%2FKulugyi_Szemle.2021.2.1
- MACHEMER, Theresa (2021): WHO Releases Results of First Investigation Into the Origin of Covid-19. *Smithsonian*, 2021. április 6. Online: www.smithsonianmag.com/smart-news/key-takeaways-who-report-origin-covid-19-180977423/
- MACKINNON, Mark – VANDERKLIPPE, Nathan – ROBERTSON, Grant (2020): Flattery and Foot Dragging: China's Influence over the WHO under Scrutiny. *The Globe and Mail*, 2020. április 25. Online: www.theglobeandmail.com/world/article-flattery-and-foot-dragging-chinas-influence-over-the-who-under/
- NÉMETH, Attila – MAGYAR, Sándor (2021a): An Investigation of Data Used to Support Contact Tracing to Curb the Spread of COVID-19 Pandemic From the Aspect of Possible National Security Application (part 1). *National Security Review: Periodical Of The Military National Security Service*, 6(2), 52–64.
- NÉMETH, Attila – MAGYAR, Sándor (2021b): An Investigation of Data Used to Support Contact Tracing to Curb the Spread of COVID-19 Pandemic From the Aspect of Possible National Security Application (part 2). *National Security Review: Periodical Of The Military National Security Service*, 1, 218–231.
- PARÁDA István – FARKAS Tibor (2020): Felderítés és analízis a penetrációs tesztben – 1. Információgyűjtési technikák. *Hadmérnök*, 15(1), 159–182. Online: http://real.mtak.hu/109949/1/HM_2020_1_Parada_Istvan_Farkas_Tibor.pdf
- P. SZABÓ Sándor (2020a): A kínai gazdaság jelenlegi helyzete. In P. SZABÓ Sándor – HORVÁTHNÉ VARGA POLYÁK Csilla (szerk.): *Lehetőségek és kihívások a magyar-kínai kapcsolatok területén. II. Gazdasági kapcsolatok*. Budapest: Nemzeti Közszerológálati Egyetem Közigazgatási Továbbképzési Intézet, 8–33.
- P. SZABÓ Sándor (2020b): A Kínai Népköztársaság „kétvágányos” külpolitikája. In P. SZABÓ Sándor – HORVÁTHNÉ VARGA Polyák Csilla (szerk.): *Lehetőségek és kihívások a magyar-kínai kapcsolatok területén. I. Politikai kapcsolatok*. Budapest: Nemzeti Közszerológálati Egyetem Közigazgatási Továbbképzési Intézet, 9–29.
- SALÁT Gergely (2018): Kína Kapitány rendet tesz a nagyvilágban – A Harci farkas 2. és az új kínai önkép. *Filmszem*, 8(3), 20–43. Online: https://epa.oszk.hu/03500/03508/00030/pdf/EPA03508_filmszem_2018_03_20-41.pdf
- SALÁT Gergely (2021): Kína, az új centrum. *Eurázsia Szemle*, 1(1), 8–25. Online: https://eurasiacenterhu.files.wordpress.com/2022/01/salat_gergely_kina.pdf
- SILVER, Laura – DEVLIN, Kat – HUANG, Christine (2020): *Unfavorable Views of China Reach Historic Highs in Many Countries*. Online: www.pewresearch.org/global/2020/10/06/unfavorable-views-of-china-reach-historic-highs-in-many-countries/

- SILVER, Laura – HUANG, Christine – CLANCY, Laura (2022): *Negative Views of China Tied to Critical Views of Its Policies on Human Rights*. Online: www.pewresearch.org/global/2022/06/29/negative-views-of-china-tied-to-critical-views-of-its-policies-on-human-rights/
- SLIWINSKI, Krzysztof Feliks (2014): Moving Beyond the European Union's Weakness as a Cyber-Security Agent. *Contemporary Security Policy*, 35(3), 468–486. Online: <https://doi.org/10.1080/13523260.2014.959261>
- Statista (2022): *China GDP growth rate 2011-2024*. Online: www.statista.com/statistics/263616/gross-domestic-product-gdp-growth-rate-in-china/
- Statista (2023): *Global internet penetration rate from 2009 to 2022, by region*. Online: www.statista.com/statistics/265149/internet-penetration-rate-by-region/
- Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) (2020): *Armaments, Disarmament and International Security*. Online: <https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.CD?end=2020&locations=CN&start=1989&view=chart>
- The Economist (2020): *China Punishes Australia for Promoting an Inquiry into Covid-19*. Online: www.economist.com/asia/2020/05/21/china-punishes-australia-for-promoting-an-inquiry-into-covid-19
- The Guardian (2022): *Clashes in Shanghai as Protests Over Zero-Covid Policy Grip China*. Online: www.theguardian.com/world/2022/nov/28/clashes-in-shanghai-as-protests-over-zero-covid-policy-grip-china
- TÓTH András (2022a): Az IoT-eszközök védelmi célú alkalmazásának információbiztonsági kihívásai. In M. SZABÓ Miklós (szerk.): *A hadtudomány aktuális kérdései napjainkban I*. Budapest: Ludovika, 77–93.
- TÓTH András (2022b): *A digitális állam információbiztonsági kihívásai*. Budapest: Ludovika.
- WHO (2021): *Origins of the SARS-CoV-2 Virus*. Online: www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/origins-of-the-virus
- WHO (2022a): *Status of COVID-19 Vaccines within WHO EUL/PQ Evaluation Process*. Online: https://extranet.who.int/pqweb/sites/default/files/documents/Status_COVID_VAX_02April2022.pdf
- WHO (2022b): *Tracking SARS-CoV-2 Variants*. Online: www.who.int/activities/tracking-SARS-CoV-2-variants
- YUE, Jianyong (2022): The Limits to China's Peaceful Rise – Deep Integration and a New Cold War. *Global Policy*, 13(1), 91–106. Online: <https://doi.org/10.1111/1758-5899.13040>
- ZAROCOSTAS, John (2021): WHO Team Begins COVID-19 Origin Investigation. *Lancet (London, England)*, 397(10273), 459. Online: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(21\)00295-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(21)00295-6)
- ZHU, Zhiquan (2020): Interpreting China's 'Wolf-Warrior Diplomacy'. *The Diplomat*, 2020. május 15. Online: <https://thediplomat.com/2020/05/interpreting-chinas-wolf-warrior-diplomacy/>
- ZÓDI Zsolt (2017): Privacy és a Big Data. *Fundamentum*, 1–2. 18–30. Online: http://epa.oszk.hu/02300/02334/00072/pdf/EPA02334_fundamentum_2017_01-02_018-030.pdf